

4.1.6 กรุงเทพมหานคร

1) ประวัติความเป็นมา

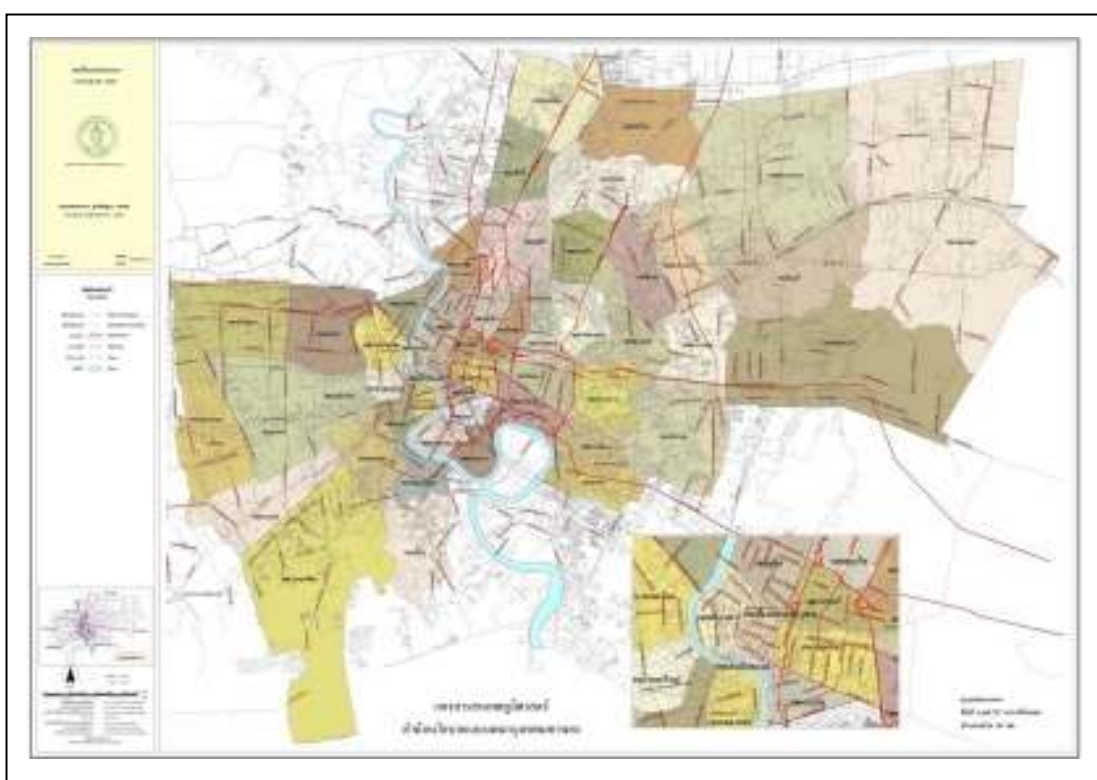
กรุงเทพมหานคร เดิมเรียกกันว่า "เมืองบางกอก" ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงปราบดาภิเษกเป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างเมืองบางกอกขึ้นเป็นเมืองหลวงใหม่ แทนกรุงธนบุรี โดยสืบทอดศิลปวัฒนธรรมจากกรุงศรีอยุธยา ทรงทำพิธียกเสาหลักเมือง เมื่อวันอาทิตย์ เดือน 6 ขึ้น 10 ค่ำ ย่ำรุ่งแล้ว 54 นาที ปี พ.ศ. 1144 จัตวาศก หรือตรงกับวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2325 แล้วทรงเสด็จขึ้นเสวยราชสมบัติ เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2325 และพระราชทานนามพระนครนี้ว่า "กรุงเทพมหานคร อมรรัตนโกสินทร์ มหินทรายุธยามหาดิลก ภพนพรัตน์ราชธานีบุรีรมย์ อุดมราชนิเวศน์ มหาสถาน อมรพิมาน อวตารสถิต สักกะทัตติยะ วิษณุกรรมประสิทธิ์" ซึ่งมีความหมายว่า "พระนครอันกว้างใหญ่ดุจเทพนคร อันเป็นที่สถิตของพระแก้วมรกต เป็นนครที่ไม่มีใครรบชนะได้ มีความงามอันมั่นคงและเจริญยิ่ง เป็นเมืองหลวงที่บริบูรณ์ด้วยแก้วเก้าประการ นารัณมัยยิ่ง มีพระราชนิเวศน์ใหญ่โตมากมาย เป็นวิมานเทพที่ประทับของพระราชาผู้อวตารลงมา ซึ่งทำว้สัถกเทวราชพระราชทานให้พระวิษณุกรรมลงมาเนรมิตไว้" ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4 ทรงเปลี่ยนชื่อพระนครจาก บวรรัตนโกสินทร์ เป็น อมรรัตนโกสินทร์ และมีฐานะในการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น "จังหวัดพระนคร" ต่อมาเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2514 รัฐบาลได้รวม จังหวัดพระนคร และ จังหวัดธนบุรีเป็น นครหลวงกรุงเทพธนบุรี และภายหลังการปรับปรุงการปกครองใหม่เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2515 จึงได้เปลี่ยนเป็นชื่อเป็น กรุงเทพมหานคร แต่นิยมเรียกกันว่ากรุงเทพมหานคร การปกครองกรุงเทพ ฯ มีลักษณะเป็นเขตการปกครองพิเศษ (หนึ่งในสองเขต อีกแห่งคือ พัทยา) ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพ ฯ พ.ศ. 2528 กำหนดให้กรุงเทพ ฯ เป็นทบวงการเมือง มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นนครหลวง มีผู้ว่าราชการกรุงเทพ ฯ และรองผู้ว่าราชการ กรุงเทพ ฯ มาจากการเลือกตั้ง และเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารงาน อยู่ในตำแหน่งตามวาระคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง และมีการแต่งตั้งปลัดกรุงเทพ ฯ ร่วมบริหารงาน การดำเนินงานมีสภากรุงเทพ ฯ ที่ได้รับเลือกตั้งโดยตรงในการทำงานร่วมกันกับปลัดกรุงเทพ ฯ (ศูนย์ข้อมูลกรุงเทพมหานคร, 2550)

2) ที่ตั้งและอาณาเขต

กรุงเทพฯ ตั้งอยู่ในบริเวณภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย บริเวณละติจูดที่ 13.45 องศาเหนือ ลองจิจูด 100.28 องศาตะวันออก โดยเป็นเมืองหลวงของประเทศ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1,568.7 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ จังหวัดปทุมธานี และ จังหวัดนนทบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ จังหวัดสมุทรปราการ และ อ่าวไทย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ จังหวัดสมุทรสาคร และ จังหวัดนครปฐม

ภาพที่ 4.7
ที่ตั้งกรุงเทพฯ

ที่มา: ศูนย์ข้อมูลกรุงเทพฯ, 2552.

3) ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของกรุงเทพฯ เป็นที่ราบลุ่ม มีระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 1.50-2 เมตร โดยมีความลาดเอียงของระดับพื้นดินจากทิศเหนือ จะค่อยๆลาดเอียงสู่อ่าวไทยทางทิศใต้ และเฉพาะลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างจะอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลไม่เกิน 1.50 เมตร ตั้งอยู่บนพื้นที่ซึ่งในทางภูมิศาสตร์เรียกว่าบริเวณดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำซึ่งเกิดจากตะกอนน้ำพา (alluvium) โดยเป็นส่วนหนึ่งของที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย (the lower general plain of Thailand) เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูกข้าวและพืชประเภทต่าง ๆ

4) ลักษณะภูมิอากาศ

กรุงเทพฯ นั้นมีภูมิอากาศแบบร้อนชื้น โดยอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุม 2 ชนิด ได้แก่ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งก่อให้เกิดฤดูกาลที่แตกต่างกัน 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูร้อน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน ฤดูฝน ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ฤดูหนาว ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม อุณหภูมิทั้ง 3 ฤดูจะแตกต่างกัน แต่ค่าเฉลี่ยจากการวัด ณ สถานีตรวจอากาศ กรุงเทพมหานคร ปี 2550 จะอยู่ที่ 29.2 องศาเซลเซียส โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 38 องศาเซลเซียส และต่ำสุดเท่ากับ 19.2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ ความชื้นสัมพัทธ์ของกรุงเทพมหานครจะมีค่าสูงเกือบตลอดปี เนื่องจากกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ใกล้อ่าวไทย ซึ่งมีไอน้ำพัดเข้าถึงสม่ำเสมอ ซึ่งจากการวัด ณ ปี พ.ศ. 2550 เช่นกัน ความชื้นสัมพัทธ์ของ กรุงเทพฯ จะมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 73 ทิศนวิสัยของกรุงเทพฯ เมื่อเวลา 07.00 น.จะมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.6-8.0 กิโลเมตร ปริมาณฝน ค่าเฉลี่ยปริมาณน้ำฝน ณ สถานีตรวจอากาศกรุงเทพฯ ณ ปี พ.ศ. 2550 คือ 1,878.3 มิลลิเมตร และมีค่าเฉลี่ยจำนวนวันที่ฝนตกปีละ 146 วัน

5) การแบ่งเขตการปกครอง

เขตการปกครองของกรุงเทพฯ ถูกแบ่งออกทั้งสิ้น 50 เขต แต่นอกจากนี้ยังมีการจับกลุ่มเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อการบริหารจัดการ ตามแนวนโยบาย แต่ในที่นี้นำเสนอการจัดกลุ่มในรูปแบบพื้นที่ที่แบ่งออกเป็น 3 เขตประกอบด้วย เขตกรุงเทพฯ ชั้นใน เขตกรุงเทพฯ ชั้นกลาง และเขตกรุงเทพฯ ชั้นนอก การแบ่งกลุ่มดังกล่าวเป็นการแบ่งโดยกองควบคุมและจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม สำนักปลัดกรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2544 โดยมีรายละเอียดของเขตการปกครองในแต่ละกลุ่มดังต่อไปนี้

เขตชั้นใน ประกอบด้วย 21 เขตปกครอง คือ พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย สัมพันธวงศ์ ปทุมวัน บางรัก ยานนาวา สาทร บางคอแหลม ดุสิต บางซื่อ พญาไท ราชเทวี ห้วยขวาง คลองเตย จตุจักร ธนบุรี คลองสาน บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ ดินแดง วัฒนา

เขตชั้นกลาง ประกอบด้วย 18 เขตปกครอง คือ พระโขนง ประเวศ บางเขน บางกะปิ ลาดพร้าว บึงกุ่ม บางพลัด ภาษีเจริญ จอมทอง ราษฎร์บูรณะ สวนหลวง บางนา ทุ่งครุ บางแค วังทองหลาง คันนายาว สะพานสูง สายไหม

เขตชั้นนอก ประกอบด้วย 11 เขตปกครอง คือ มีนบุรี ดอนเมือง หนองจอก ลาดกระบัง ตลิ่งชัน หนองแขม บางขุนเทียน หลักสี่ คลองสามวา บางบอน ทวีวัฒนา

6) สภาพทางเศรษฐกิจ

จากข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมกรุงเทพ ฯ ปี พ.ศ. 2550 เท่ากับ 1,085,626 ล้านบาท โดยมีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนต่อเดือน 26,909 บาท หรือรายได้เฉลี่ยต่อคน 8,154 บาท ในส่วนค่าใช้จ่ายต่อครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 20,448 บาท และค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 6,284 บาทต่อคน โดยสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้เท่ากับร้อยละ 76 สำหรับสาขาการผลิตหลักได้แก่สาขาบริการและท่องเที่ยว รองลงไปเป็นสาขาอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและสาขาการเกษตร โดยมีสัดส่วนแต่ละสาขาดังนี้ สาขาบริการและท่องเที่ยว 224,706 ล้านบาท คิดเป็น 52.6% สาขาอุตสาหกรรม 288,627 ล้านบาท คิดเป็น 26.6% สาขาพาณิชยกรรม 224,706 ล้านบาท คิดเป็น 20.7% สาขาการเกษตร 1,343 ล้านบาท คิดเป็น 0.1%

7) สภาพสังคม

ระดับการศึกษาของประชากรกรุงเทพ ฯ พบว่าใน พ.ศ. 2550 มีประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป 5,913,700 คน มีประชากรที่มีการศึกษา 5,582,700 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 94.40 ของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป ขณะที่ประชากรไม่มีการศึกษามี 306,300 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.18 สำหรับระดับการศึกษาของประชากรที่สำเร็จการศึกษาในระดับต่าง ๆ พบว่า ระดับประถมศึกษา มี 2,055,800 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.76 ซึ่งมากที่สุด รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 1,196,900 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 20.24 ขณะที่ระดับปริญญาตรีและมัธยมศึกษาตอนต้น มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 15.53 และร้อยละ 15.09 ตามลำดับ ด้านการบริการสาธารณสุขในปี 2547 กรุงเทพ ฯ มีสถานบริการสาธารณสุขรวม 3,115 แห่ง แยกเป็นคลินิก 2,803 แห่ง ศูนย์บริการสาธารณสุข 143 แห่ง โรงพยาบาลทั้งของรัฐและเอกชน 169 แห่ง

8) ยุทธศาสตร์การพัฒนากทมมหานคร

(1) วาระแห่งกรุงเทพมหานคร

สืบเนื่องจากประเทศไทยได้เข้าร่วมการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The United Nations Conference on Environment and Development: UNCED) หรือการประชุม Earth Summit ณ เมือง ริโอ เดอจาเนโร ประเทศบราซิล ในปี 2535 และรัฐบาลไทยได้ลงนามรับรองแผนปฏิบัติการ 21 อันเป็นแผนแม่บทของโลกในการจัดการกับการพัฒนาประเทศ โดยให้ประเทศต่าง ๆ คำนึงถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจที่รับผิดชอบต่อสังคม ในขณะเดียวกันกับการให้ความสำคัญคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่สำหรับคนรุ่นอนาคต พร้อมกับการสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนในสังคมอย่างเท่าเทียม ในฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพ ฯ จึงต้องส่งเสริมและทำให้เกิดกระบวนการจัดทำ แผนปฏิบัติการ 21 ในระดับท้องถิ่น (Local Agenda 21) โดยได้เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ปี 2541 โดยได้จัดทำ “วาระแห่งกรุงเทพมหานคร” (Bangkok Agenda) ซึ่งได้ระบุสิ่งที่ควรจะต้องดำเนินการภายใน 20 ปีข้างหน้า เพื่อปรับปรุงสภาพบ้านเมือง สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของชาวกรุงเทพ ฯ

(2) แผนพัฒนากทมมหานครสู่เมืองน่าอยู่

โดยประกอบด้วย แผนงานโครงการพัฒนากทม ฯ ใน 3 ส่วน คือ

1. แผนพัฒนาพื้นที่ เป็นแผนงานโครงการหลักที่จะนำ การพัฒนาเมืองให้ไปในทิศทางที่กำหนดในผังเมืองรวม ประกอบด้วย

- การอนุรักษ์ย่านประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์และกรุงธนบุรี
- การปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณสถาบันทางสังคมการบริหารปกครอง
- การพัฒนาย่านธุรกิจพาณิชยกรรม
- การปรับปรุงย่านที่อยู่อาศัย และชุมชนแออัด
- การปรับปรุงพัฒนาย่านที่อยู่อาศัยริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา
- การพัฒนาบริเวณที่อยู่อาศัยย่านชานเมือง
- การปรับปรุงสภาพแวดล้อมย่านอุตสาหกรรม
- การพัฒนาศูนย์ชุมชนย่อยชานเมือง
- การอนุรักษ์และปรับปรุงสภาพแวดล้อมพื้นที่ชนบทและเกษตรกรรม

2. แผนพัฒนาจราจรและขนส่ง ประกอบด้วย

- การก่อสร้างถนนโครงการ

- การพัฒนาศูนย์คมนาคม
- การพัฒนาและจัดหาพื้นที่จอดรถ
- การพัฒนาการคมนาคมทางน้ำ
- การพัฒนาระบบขนส่งมวลชนระดับรอง

3. แผนพัฒนาสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

- การปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนสายประธาน
- การปรับปรุงภูมิทัศน์ถนนสายหลัก
- การปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา
- การปรับปรุงภูมิทัศน์ริมคลองสายหลัก
- การจัดหาสวนสาธารณะและที่โล่งเพื่อนันทนาการ

(3) แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร

แผนพัฒนากรุงเทพ ฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2545-2549) เป็นแผนยุทธศาสตร์สำหรับใช้เป็นกรอบการพัฒนากรุงเทพ ฯ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมได้อย่างรอบด้านสนับสนุนและเชื่อมโยงกันเพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์การพัฒนากรุงเทพมหานคร "กรุงเทพมหานครเป็นเมืองน่าอยู่ด้วยการบริหารจัดการที่ดี และมีความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยชุมชนมีความเข้มแข็งครอบคลุมมีความอบอุ่นและสงบสุข" โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากรุงเทพมหานครไว้ 7 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการบริหารและการปกครอง (2) ด้านการคลัง (3) ด้านทรัพยากรมนุษย์และสังคม (4) ด้านการจราจร การขนส่ง และสาธารณูปโภค (5) ด้านผังเมือง (6) ด้านสิ่งแวดล้อม (7) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งในด้านสิ่งแวดล้อมได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อนำพาให้กรุงเทพมหานครมีความน่าอยู่ โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ดังนี้

- เพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี
- พัฒนาระบบป้องกันและแก้ไขน้ำท่วม
- ลดปริมาณและควบคุมมลพิษทางน้ำ
- เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และของเสียอันตราย
- ลดปริมาณมลพิษทางอากาศ ฝุ่นละออง และความสิ้นเปลือง
- ควบคุมการสุขาภิบาลของอาคาร สถานที่ และสถานประกอบการ
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

4.1.7 เขตทุ่งครุ

1) ประวัติความเป็นมา

เขตทุ่งครุเป็นเขตจัดตั้งใหม่ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยลงวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2540 โดยเป็นเขตที่แยกมาจากเขตราชบุรีบูรณะ เนื่องจากสภาพพื้นที่เขตราชบุรีบูรณะได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง ประกอบกับโครงข่ายการคมนาคมได้มีการขยายตัวอย่างกว้างไกลเข้าสู่พื้นที่กว้างทำให้มีการกระจายตัวของประชากร และสาธารณูปโภคเข้าไปในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นเพื่อประโยชน์การปกครองและการให้บริการภาครัฐ บังเกิดความสับสนแก่ประชาชนกรุงเทพมหานครจึงจำเป็นต้องจัดขนาดพื้นที่การปกครอง และจำนวนประชากรแต่ละเขตให้มีความเหมาะสมใกล้เคียงกันกระทรวงมหาดไทย อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 เปลี่ยนแปลงพื้นที่เขตการปกครอง โดยแบ่งแขวงบางมดและแขวงทุ่งครุเขตราชบุรีบูรณะ ให้เป็นเขตการปกครองตั้งใหม่ โดยใช้ชื่อตามพื้นที่ว่า " เขตทุ่งครุ " ทั้งนี้ให้มีผลตั้งแต่วันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2541 เป็นต้นไป ความหมายของคำว่า " ทุ่งครุ " ตามพจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ.2530 มิได้ให้ คำจำกัดความของคำว่า " ทุ่งครุ " ไว้เป็นการเฉพาะ แต่ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า " ทุ่ง " กับ " ครุ " ไว้ว่า " ทุ่ง " หมายถึง ที่ราบโล่ง " ครุ " หมายถึง ภาชนะสานชนิดหนึ่งใช้ตักน้ำรูปกลม ๆ ยาวชัน เมื่อนำความหมายของคำจำกัดความทั้งสองมารวมกัน น่าจะหมายถึง " พื้นที่ราบโล่ง ใช้สาน ภาชนะตักน้ำรูปกลม ๆ ยาวชัน " จากความหมายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในอดีตท้องที่เขตทุ่งครุ เป็นที่ราบโล่ง ลุ่ม มีแหล่งน้ำหลายแห่งเหมาะแก่การเพาะปลูก ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำสวนและมีฝีมือทางการจักสาน สำนักงานเขตทุ่งครุ

2) ที่ตั้งและอาณาเขต

เขตทุ่งครุ เป็นเขตเกษตรกรรม อุตสาหกรรมที่อยู่อาศัย แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ในเขตทุ่งครุเป็นพื้นที่ด้านการเกษตร และที่อยู่อาศัย เนื่องจากมีสภาพพื้นที่ ที่เหมาะสม มีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์สำหรับการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ มีพื้นที่รวม 26.84 ตารางกิโลเมตรแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 2 แขวงได้แก่ แขวงบางมดมีพื้นที่ 9.15 ตร.กม.และแขวงทุ่งครุมีพื้นที่ 17.69 ตร.กม.มีอาณาเขตติดต่อกับบริเวณใกล้เคียงดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ

ติดต่อกับ เขตราชบุรีบูรณะ

ทิศใต้

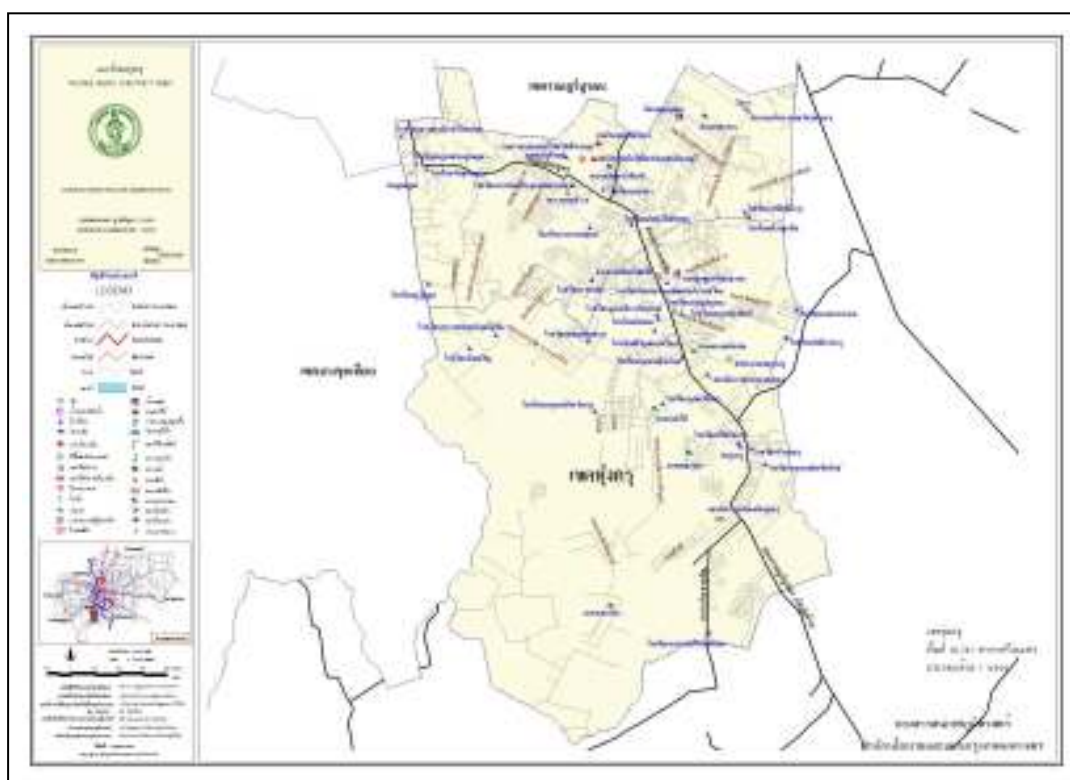
ติดต่อกับ อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับ เขตจอมทองและเขตบางขุนเทียน

3) เส้นทางคมนาคม

มีเส้นทางคมนาคม ถนนสายหลักภายในเขตทุ่งครุ คือ ถนนพระราชอุทิศ และ ถนนกาญจนาภิเษก สำหรับถนนสายรองได้แก่ ถนนพุทธบูชา ถนนบางครุใน ถนนบางมดพัฒนา

ภาพที่ 4.8
ที่ตั้งและเส้นทางคมนาคมเขตทุ่งครุ

ที่มา: ศูนย์ข้อมูลกรุงเทพ ฯ, 2552.

4.1.8 เขตราชบุรีบูรณะ

1) ประวัติความเป็นมา

ท้องที่เขตราชบุรีบูรณะเดิมเป็นเขตแดนหนึ่งของกรุงธนบุรี เมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงสถาปนาเมืองนี้เป็นราชธานี ต่อมาในช่วงปฏิรูปการปกครอง บริเวณนี้ได้รับการจัดตั้ง

เป็น อำเภอราชบุรีบูรณะ ขึ้นอยู่กับจังหวัดธนบุรีอำเภอราชบุรีบูรณะได้ถูกโอนไปเป็นเขตปกครองของจังหวัดนครเขื่อนขันธ์ (พระประแดง) อยู่ช่วงหนึ่ง จนกระทั่งจังหวัดนี้ถูกยุบลงเป็นอำเภอในจังหวัดสมุทรปราการ อำเภอราชบุรีบูรณะจึงกลับมาอยู่ในการปกครองของจังหวัดธนบุรีอีกครั้ง และภายหลังได้มีการยุบรวมจังหวัดธนบุรีและจังหวัดพระนคร เปลี่ยนฐานะเป็นนครหลวงกรุงเทพธนบุรีและกรุงเทพ ฯ ซึ่งได้เปลี่ยนการเรียกตำบลและอำเภอใหม่ด้วย อำเภอราชบุรีบูรณะจึงได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะเป็น เขตราชบุรีบูรณะ จนกระทั่งในปี พ.ศ.2540 ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยแบ่งพื้นที่ทางทิศใต้ของเขตราชบุรีบูรณะออกไปจัดตั้งเป็นเขตทุ่งครุ

2) ที่ตั้งและอาณาเขต

เขตราชบุรีบูรณะ เป็นแหล่งจ้างงานใหม่ ที่อยู่อาศัยหนาแน่นมากและศูนย์ราชการทางทิศตะวันตกของกรุงเทพ ฯ ตั้งอยู่ทางตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา แบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 2 แขวง ราชบุรีบูรณะ บางปะกอก มีพื้นที่ทั้งสิ้นรวม 15.782 ตร.กม. โดยมีอาณาเขตติดต่อกับบริเวณใกล้เคียงดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ เขตธนบุรีและเขตบางคอแหลม
ทิศใต้	ติดต่อกับ เขตทุ่งครุ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ เขตยานนาวาและอำเภอพระประแดง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ เขตจอมทอง

3) เส้นทางคมนาคม

มีเส้นทางคมนาคม ถนนสายหลักภายในเขตราชบุรีบูรณะได้แก่ ถนนสุขสวัสดิ์ ถนนราชบุรีบูรณะ ถนนประชาอุทิศ สำหรับถนนสายรองได้แก่ ถนนราชบุรีพัฒนา ซอยสุขสวัสดิ์ 13 และถนนจอมทองบูรณะ

ภาพที่ 4.9
ที่ตั้งและเส้นทางคมนาคมเขตราชบุรีบูรณะ

ที่มา: ศูนย์ข้อมูลกรุงเทพ ฯ, 2552.

4.1.9 เขตบางนา

1) ประวัติความเป็นมา

เขตบางนาเดิมมีฐานะเป็น ตำบลบางนา เป็นเขตการปกครองของอำเภอพระโขนง เมือง (จังหวัด) นครเขื่อนขันธ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2445 (จังหวัดนครเขื่อนขันธ์เปลี่ยนชื่อเป็นจังหวัด พระประแดงในปี พ.ศ. 2457) จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2470 ทางราชการได้โอนอำเภอพระโขนง (รวมทั้งตำบลบางนา) มาขึ้นกับจังหวัดพระนคร จากนั้นในช่วงปี พ.ศ. 2514-2515 ได้มีการยุบรวม จังหวัดธนบุรีกับจังหวัดพระนคร เปลี่ยนฐานะเป็นนครหลวงกรุงเทพธนบุรีและกรุงเทพ ฯ ซึ่งได้

เปลี่ยนการเรียกหน่วยการปกครองใหม่ด้วย ตำบลบางนาจึงได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะเป็น แขวง บางนา เขตพระโขนง กรุงเทพฯ ฯ ภายหลังในเขตพระโขนงและเขตอื่น ๆ ของกรุงเทพฯ ฯ มีความเจริญและมีประชากรหนาแน่นขึ้น จำเป็นต้องจัดขนาดพื้นที่และจำนวนประชากรในเขตต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมใกล้เคียงกัน เพื่อให้การปกครองและการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กระทรวงมหาดไทยจึงได้มีประกาศเปลี่ยนแปลงพื้นที่เขตพระโขนง และจัดตั้งเขตบางนา กรุงเทพฯ ฯ ในวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2540

2) ที่ตั้งและอาณาเขต

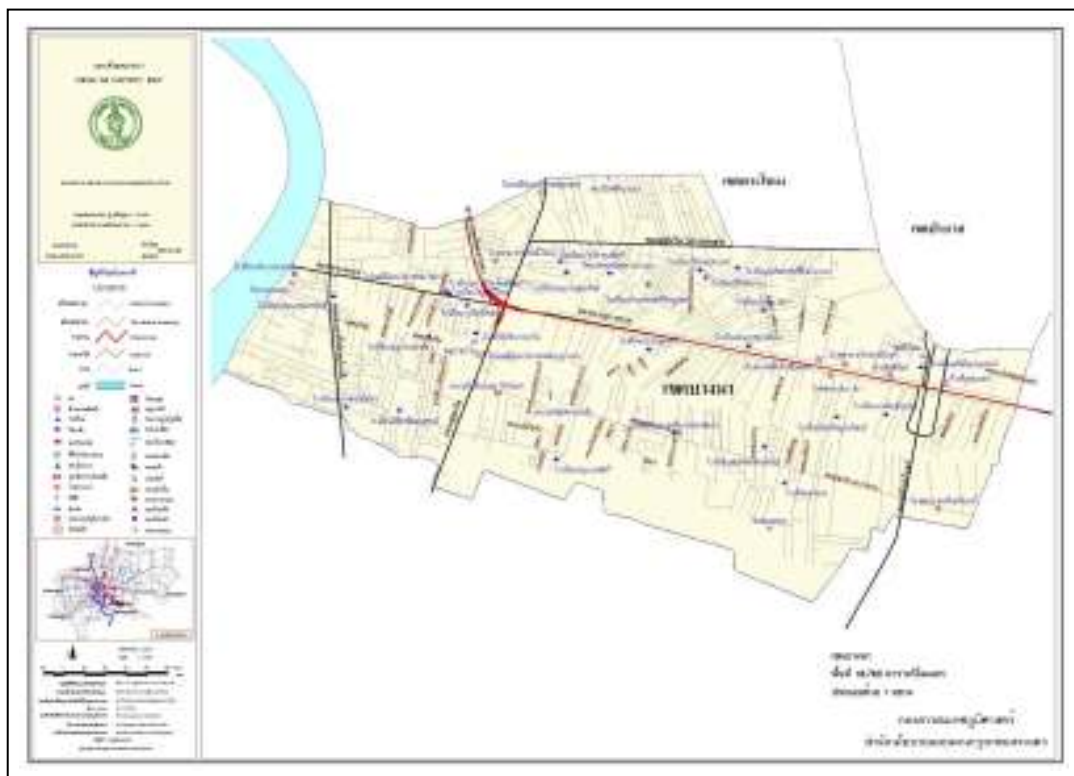
เขตบางนา ถือเป็นเขตเศรษฐกิจใหม่และการพัฒนาตามแนวงวงแหวนอุตสาหกรรม ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา เขตบางนามีเขตการปกครองย่อยเพียงแขวงเดียวคือ แขวงบางนา โดยมีพื้นที่ทั้งสิ้นรวม 18.789 ตร.กม. โดยมีอาณาเขตติดต่อกับบริเวณใกล้เคียงดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ เขตพระโขนงและเขตประเวศ
ทิศใต้	ติดต่อกับ อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรปราการ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ อำเภอบางพลีจังหวัดสมุทรปราการ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ อำเภอพระประแดงจังหวัดสมุทรปราการ

3) เส้นทางคมนาคม

มีเส้นทางคมนาคม ถนนสายหลักภายในเขตบางนาได้แก่ ถนนสุขุมวิท ถนนศรีนครินทร์ ถนนบางนา-ตราด สำหรับถนนสายรองได้แก่ ถนนสรรพาวุธ ถนนทางรถไฟเก่า (สายปากน้ำ) ถนนอุดมสุข ถนนลาซาล

ภาพที่ 4.10
ที่ตั้งและเส้นทางคมนาคมเขตบางนา

ที่มา: ศูนย์ข้อมูลกรุงเทพ ฯ, 2552.

4.2 สภาพการวางผังเมืองในพื้นที่ศึกษา

4.2.1 สภาพผังเมืองรวมสมุทรปราการ

1) ความเป็นมาของผังเมืองรวมสมุทรปราการ

จังหวัดสมุทรปราการ ได้มีกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมสมุทรปราการ ใช้บังคับแล้ว 2 ฉบับ คือฉบับแรกกฎกระทรวงฉบับที่ 173 (พ.ศ. 2537) ผังเมืองรวมสมุทรปราการใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2537 ถึงวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2542 และได้มีการขยายระยะเวลาการใช้บังคับกฎกระทรวงไปอีก ครั้งละ 1 ปี จำนวน 2 ครั้ง ฉบับปัจจุบัน กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมสมุทรปราการ พ.ศ. 2544 ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2544 ถึงวันที่ 21

มิถุนายน พ.ศ. 2549 มีอายุการใช้บังคับ 5 ปี โดยครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัดมีพื้นที่ประมาณ 1,004.092 ตร.กม. และได้ขยายระยะเวลาการบังคับใช้ออกไปอีก 1 ปี ซึ่งจะหมดอายุการใช้บังคับ ในวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2550

2) วัตถุประสงค์ของผังเมืองรวมสมุทรปราการ

วัตถุประสงค์ของกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมสมุทรปราการ พ.ศ. 2544 คือ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและการดำรงรักษาเมืองให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสัญลักษณ์ความสะดวกสบายความเป็นระเบียบและความสวยงาม โดยกำหนดเป็นนโยบาย และมาตรการเพื่อจัดระบบการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีประสิทธิภาพ มีการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นประเภทต่าง ๆ เช่น ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย , ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า , ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม , ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม ซึ่งการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ละประเภทจะมีข้อกำหนดเพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีการปฏิบัติที่สามารถควบคุมกิจกรรม ความหนาแน่น ประชากรแต่ละบริเวณได้

3) มาตรการของผังเมืองรวมสมุทรปราการ

มาตรการเพื่อจัดระบบการใช้ที่ดินให้มีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

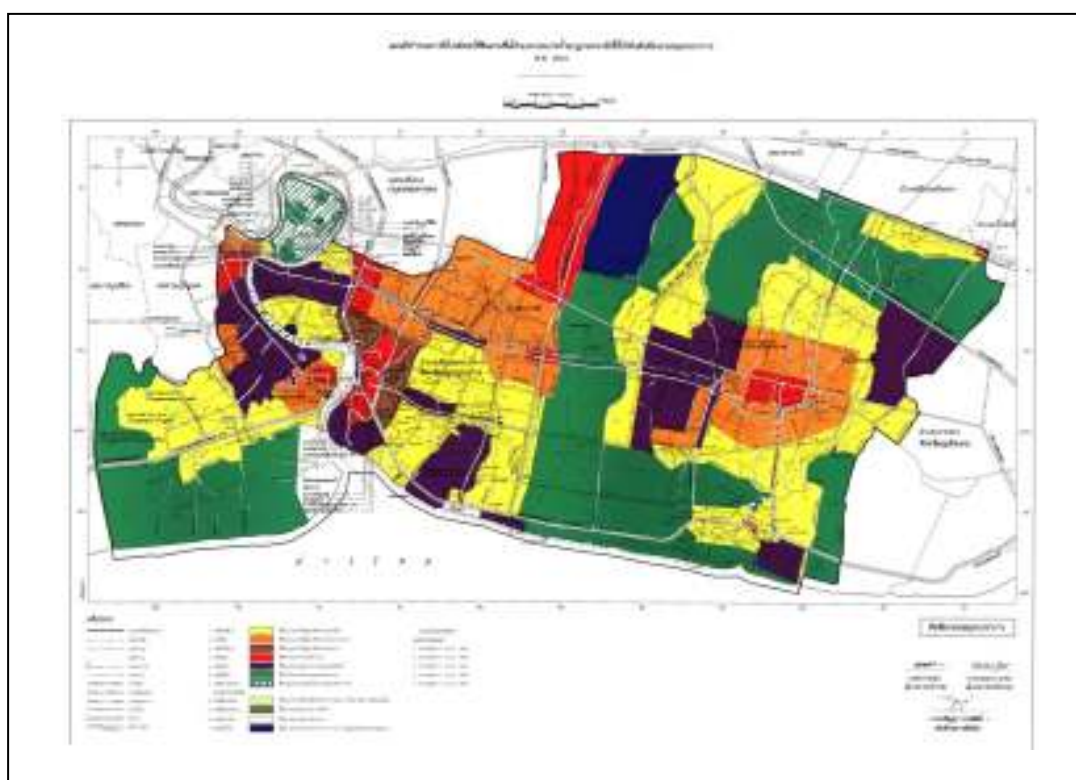
- (1) ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย (สีเหลือง)
- (2) ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง (สีส้ม)
- (3) ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก (สีน้ำตาล)
- (4) ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม (สีแดง)
- (5) ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า (สีม่วง)
- (6) ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม (สีเขียว)
- (7) ที่ดินประเภทอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม (สีเขามีกวอบและเส้นทแยงสีเขียว)
- (8) ที่ดินประเภทที่โล่งเพื่อนันทนาการและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม(สีเขียวอ่อน)
- (9) ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา (สีเขียวมะกอก)
- (10) ที่ดินประเภทสถาบันศาสนา (สีเทาอ่อน)
- (11) ที่ดินประเภทสถาบันราชการ การสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ (สีน้ำเงิน)

4) หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดทำและงานผังเมืองรวมสมุทรปราการ คือ สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสมุทรปราการ

ภาพที่ 4.11

แสดงแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินผังเมืองรวมสมุทรปราการ พ.ศ. 2544

ที่มา: จังหวัดสมุทรปราการ, 2552.

4.2.2 สภาพผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร

1) ความเป็นมาของผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร

ความเป็นมาของผังเมืองกรุงเทพ ฯ เริ่มขึ้นจากในปี พ.ศ. 2480 มีการจัดตั้งกองผังเมือง กรมโยธาธิการ เพื่อทำหน้าที่ดูแลด้านสุขาภิบาลชุมชน การเจริญเติบโตของเมือง และมีการตราพระราชบัญญัติการผังเมืองและชนบท พ.ศ. 2495 ขึ้นมาเป็นครั้งแรกเพื่อสนับสนุนการ

ดำเนินงานด้านผังเมืองให้เป็นไปอย่างกว้างขวางและเหมาะสมกับการขยายตัวของเมืองในสมัยนั้น (พัชราพร จำปาเรือง, 2549)

ในปี พ.ศ. 2499 มีการจัดตั้งแผนผังเมืองขึ้นในเทศบาลกรุงเทพ ฯ และเทศบาลนครธนบุรี จนถึงปี พ.ศ. 2500 รัฐบาลของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ส่งผู้เชี่ยวชาญทางด้านผังเมืองเพื่อให้คำแนะนำในการจัดทำโครงการผังเมืองกรุงเทพ-ธนบุรี โดยการจัดทำแผนแม่บทฉบับแรกในปี พ.ศ. 2503 โดยคาดการณ์สภาพของเมืองในอนาคตล่วงหน้าไว้เป็นเวลา 30 ปี ซึ่งชื่อว่า Greater Bangkok Plan 2533 หรือ ผังลิทซ์ฟีลด์ ประกอบด้วย แผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนผังระบบคมนาคมขนส่ง แผนผังระบบระบายน้ำและป้องกันน้ำท่วม รวมทั้งข้อเสนอแนะและมาตรการต่าง ๆ (สาขาวิชาวิศวกรรมขนส่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2549 ; สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร, 2549)

แม้ว่ากรุงเทพ ฯ และธนบุรีจะมีการวางผังเมือง คือ ผังลิทซ์ฟีลด์แล้ว แต่เนื่องจากขาดกฎหมายรองรับ ทำให้ผังลิทซ์ฟีลด์ไม่สามารถนำไปบังคับใช้ได้ ทำให้ต่อมาในปี พ.ศ. 2513 ได้มีการนำผังลิทซ์ฟีลด์มาปรับปรุงโดยสำนักผังเมือง และมีการขยายขอบเขตการวางผังออกไปสู่บริเวณชานเมือง และตั้งชื่อใหม่ว่า ผังนครหลวง ประกอบด้วย แผนนโยบายพัฒนาเมืองระดับชาติและระดับภาค แผนผังการใช้ที่ดิน แผนผังการคมนาคมขนส่ง แผนผังสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การจัดโครงการ การปฏิบัติตามผังพร้อมด้วยข้อเสนอแนะการใช้ที่ดิน ประชากร ระบบการจราจร การคมนาคมขนส่ง แต่ผังนี้ก็ยังคงไม่มีผลบังคับใช้ทางกฎหมายเช่นเดียวกับผังลิทซ์ฟีลด์ ดังนั้น เพื่อให้แผนผังที่วางไว้สามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้จริงโดยอาศัยอำนาจความชอบธรรมทางกฎหมายในการบังคับใช้ จึงได้ตราพระราชบัญญัติการผังเมืองขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2518 ซึ่งปรับปรุงมาจากพระราชบัญญัติการผังเมืองและชนบท พ.ศ. 2495 (สาขาวิชาวิศวกรรมขนส่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2549; วรณรินทร์ พัฒนอะเนก, 2543)

ในปี พ.ศ. 2535 กรุงเทพ ฯ ได้มีการประกาศใช้บังคับผังเมืองรวมเป็นกฎหมายครั้งแรก เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2535 คือ กฎกระทรวง ฉบับที่ 116 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ซึ่งเป็นผังเมืองรวมที่วางและจัดทำโดยกรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทยซึ่งถือเป็นครั้งแรกที่มีการควบคุมเมือง โดยกำหนดสิทธิและข้อห้ามตามประเภทการใช้ที่ดินในขอบเขตพื้นที่ของกรุงเทพ ฯ กฎกระทรวงฉบับนี้มีอายุการบังคับใช้ 5 ปี และสามารถขยายเวลาไปออกไปอีก 2 ครั้ง ครั้งละ 1 ปี

เมื่อใกล้ครบกำหนดระยะเวลาการใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพ ฯ ฉบับแรก คณะกรรมการผังเมืองได้อนุมัติให้สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานครในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่น รับภาระหน้าที่ในการดำเนินการวางและจัดทำผังเมืองรวมกรุงเทพ ฯ (ปรับปรุงครั้งที่ 1) ซึ่ง กรุงเทพมหานครได้ดำเนินการแล้วเสร็จและประกาศใช้บังคับโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 414 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2542 นับว่าเป็นกฎกระทรวงผังเมืองรวมฉบับแรกที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในระหว่างการใช้บังคับกฎกระทรวงฉบับที่ 414 (พ.ศ. 2542) ฯ สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร ได้พิจารณาว่าสถานการณ์ทางด้านเศรษฐกิจการลงทุนทั้งของภาครัฐและเอกชน ไม่สอดคล้องกับกรอบการพัฒนาเมือง ทำให้นโยบาย แผนงาน และโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ต่างๆ ไม่เป็นไปตามผังเมืองรวมฉบับดังกล่าว จึงมีการเสนอขอวางและจัดทำผังเมืองรวม กรุงเทพมหานคร ครั้งที่ 3 หรือ ผังเมืองรวมกรุงเทพ ฯ ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2 ขึ้น ซึ่งคณะกรรมการผังเมืองได้พิจารณาอนุมัติเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2544 และประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2549 (สำนักผังเมือง กรุงเทพ ฯ , 2549)

2) วัตถุประสงค์ของการวางผังเมืองรวมกรุงเทพ ฯ

ตามบัญญัติของกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมกรุงเทพ ฯ พ.ศ. 2549 ข้อ 5 ได้ระบุว่า การวางและจัดทำผังเมืองรวมตามกฎหมายนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากรุงเทพ ฯ ในบริเวณแนวเขตตามข้อ 2 ให้เป็นเมืองน่าอยู่ มีสภาพแวดล้อมที่ดีมีบริการพื้นฐานทางสังคม สาธารณูปโภค สาธารณูปการ อย่างเพียงพอและได้มาตรฐาน มีระบบคมนาคมขนส่งที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ และเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ วิทยาการ การบริหาร และการปกครองของประเทศโดยผังเมืองรวมตามกฎหมายนี้มีนโยบายเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากรุงเทพ ฯ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวม ดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริมความเป็นเมืองน่าอยู่โดยการพัฒนาบริการทางสังคม สาธารณูปโภค และสาธารณูปการให้เพียงพอและได้มาตรฐาน

(2) ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจในด้านธุรกิจ พาณิชยกรรม และการบริการที่สำคัญของประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

(3) ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยว และเป็นทางผ่านเข้าออกของประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

(4) ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางการบริหารการปกครอง และเป็นที่ตั้งของสถาบันที่สำคัญของประเทศและนานาชาติ

(5) ส่งเสริมและพัฒนาระบบขนส่งมวลชน และเชื่อมโยงโครงข่ายระบบคมนาคมขนส่งให้สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

(6) ส่งเสริมการพัฒนา ปรับปรุง และฟื้นฟูย่านที่อยู่อาศัย และศูนย์ชุมชนส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตที่ต้องใช้ทักษะ แรงงานฝีมือ และเทคโนโลยีขั้นสูงที่ไม่มีความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุและปราศจากมลพิษ

(7) ดำรงรักษาพื้นที่เกษตรกรรมที่มีความอุดมสมบูรณ์

(8) อนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่มีคุณค่าทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรมประวัติศาสตร์ และโบราณคดี

(9) อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่คงคุณค่าความงาม บำรุง รักษา ฟื้นฟู คุณภาพสิ่งแวดล้อมและป้องกันปัญหาจากภัยธรรมชาติ

3) มาตรการของผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร

มาตรการของผังเมืองรวมกรุงเทพฯ มีอยู่ด้วยกันใน 4 ผังหลัก ได้แก่ แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนผังแสดงที่โล่ง แผนผังแสดงโครงการคมนาคมและขนส่ง และแผนผังแสดงโครงการกิจการสาธารณูปโภค สำหรับผังเมืองรวมกรุงเทพฯ

(1) แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน

แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภท เป็นแผนผังที่แบ่งการใช้ประโยชน์ที่ดิน ในเขตผังเมืองรวมออกเป็นประเภทต่าง ๆ โดยใช้สีเป็นสัญลักษณ์และมีข้อกำหนดประกอบพื้นที่และสีเป็นตัวอธิบายว่าในแต่ละพื้นที่ของแต่ละสีให้ใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างไรได้บ้าง และในแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินดังกล่าวยังได้แบ่งพื้นที่ในเขตผังเมืองรวม ออกเป็นบริเวณพื้นที่ย่อยโดยมีหมายเลขกำกับ เพื่อให้สะดวกในการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ มีคำอธิบายประกอบด้วยว่า หมายเลขดังกล่าวอยู่ในบริเวณใด โดยเป็นการอธิบายไว้ในรายการประกอบแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินท้ายกฎกระทรวง

แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีการควบคุมกิจกรรมการใช้ที่ดินนี้ เป็นการคุ้มครองสวัสดิภาพในสังคม โดยไม่ให้มีการก่อความเดือดร้อนซึ่งกันและกัน นั่นคือ เป็นการป้องกันปัญหาที่เกิดจากการรบกวนกันในละแวกบ้าน และปัญหาความขัดแย้งของกิจการที่ต่างกัน

ที่อยู่ในย่านเดียวกัน นอกจากนั้น ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินยังมีการกำหนดขนาดของสิ่งปลูกสร้าง หรืออีกนัยหนึ่ง เป็นการควบคุมความหนาแน่น ซึ่งจะช่วยการแก้ไขปัญหาในด้านการอยู่อาศัยที่ขาดสุขลักษณะ

การควบคุมความหนาแน่นโดยข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังเมืองรวม อยู่ในรูปของ เอฟ เอ อาร์ (F.A.R.: Floor Area Ratio) หมายถึง อัตราส่วนระหว่างพื้นที่อาคารรวมทั้งหมดต่อพื้นที่ดิน โอ เอส อาร์ (O.S.R.: Open Space Ratio) หมายถึง อัตราส่วนระหว่างที่ว่างบนแปลงที่ดินต่อพื้นที่อาคารรวมทั้งหมด และระยะถอยร่น (Setback) หมายถึง ที่เว้นว่างที่มีระยะจากเขตที่ดินเข้ามาในแปลงที่ดิน โดยห้ามปลูกสร้างอาคารในพื้นที่ดังกล่าว

(2) แผนผังแสดงที่โล่ง

จากปัญหาการขาดแคลนสวนสาธารณะในกรุงเทพฯ ผังเมืองรวมจึงจัดทำแผนผังแสดงที่โล่งเพื่อนันทนาการและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ผังแสดงที่โล่งนี้ เป็นแผนผังที่จะประกาศใช้บังคับเพิ่มเติมจากผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน และผังแสดงโครงการคมนาคมขนส่ง โดยมีนโยบายที่จะส่งเสริม ปรับปรุง พื้นฟู แก้ไข และรักษาสภาพแวดล้อมของเมือง ตลอดจนการสืบสานวัฒนธรรมไทย องค์ประกอบของผังแสดงที่โล่งฯ มี 2 ประเภท คือ 1) ที่โล่งเพื่อนันทนาการและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และ 2) ที่โล่งพักน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วม

(3) แผนผังแสดงโครงการคมนาคมและขนส่ง

แผนผังแสดงโครงการระบบคมนาคมขนส่ง เป็นแผนผังแสดงโครงข่ายการคมนาคมขนส่งทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อแก้ปัญหาด้านการจราจร ส่งเสริมบทบาททางเศรษฐกิจให้ก้าวไปสู่การเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจวิทยการ ด้วยแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานใหม่ 3 โครงการ คือ ระบบทางด่วน ระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่ และระบบขนส่งมวลชนขนาดรอง เพิ่มเติมถนนสายหลักถนนสายรอง อันจะเป็นปัจจัยช่วยกระตุ้นศักยภาพของการพัฒนาใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นอย่างมีแบบแผน และเป็นการวางผังเมืองที่นำหน้าแนวโน้มการพัฒนาต่อไป

(4) แผนผังแสดงโครงการกิจการสาธารณูปโภค

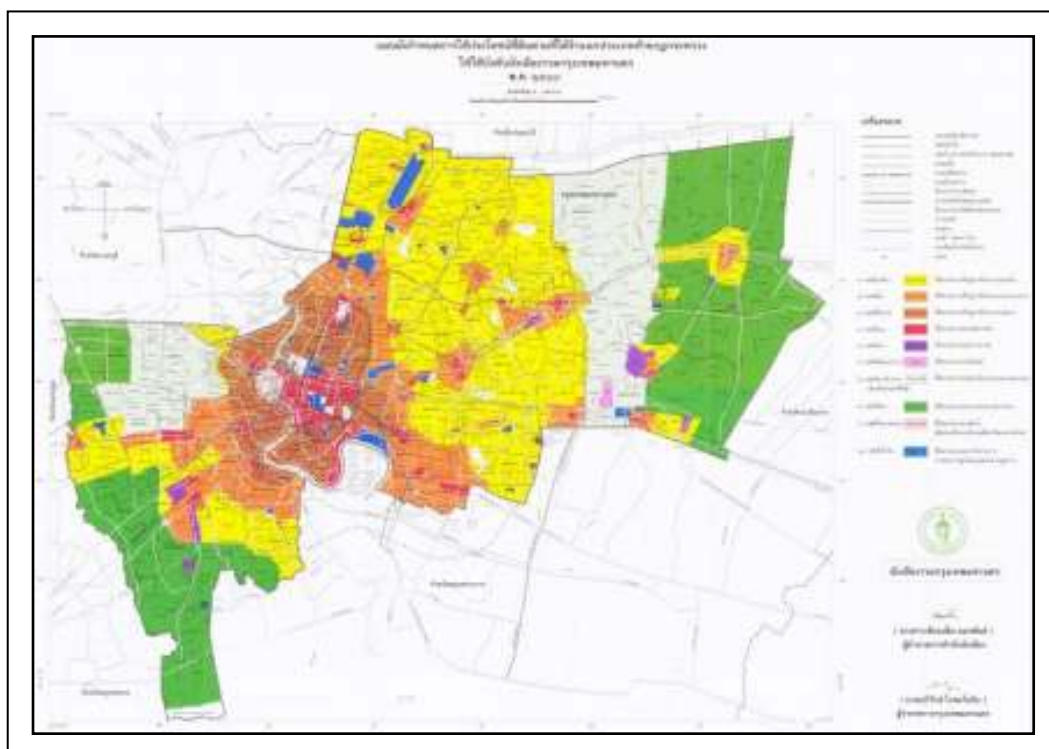
ตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 นอกจากแผนผังทั้งสามฉบับข้างต้นแล้ว ผังเมืองรวมยังมีแผนผังแสดงโครงการกิจการสาธารณูปโภค ซึ่งได้แก่ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ระบบระบายน้ำ และบำบัดน้ำเสีย โดยแผนผังจะแสดงระบบสาธารณูปโภคทั้งปัจจุบันและอนาคต ซึ่งจะสอดคล้องกับประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินและความหนาแน่น เพื่อการป้องกันปัญหาการขาดแคลนสาธารณูปโภค

4) หน่วยงานที่รับผิดชอบ

หน่วยงานในการรับผิดชอบการดำเนินการจัดทำวางผังเมืองที่รับผิดชอบ ผังเมืองรวม กรุงเทพฯ ฯ คือ สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 4.12

แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินผังเมืองรวมกรุงเทพ ฯ พ.ศ. 2549

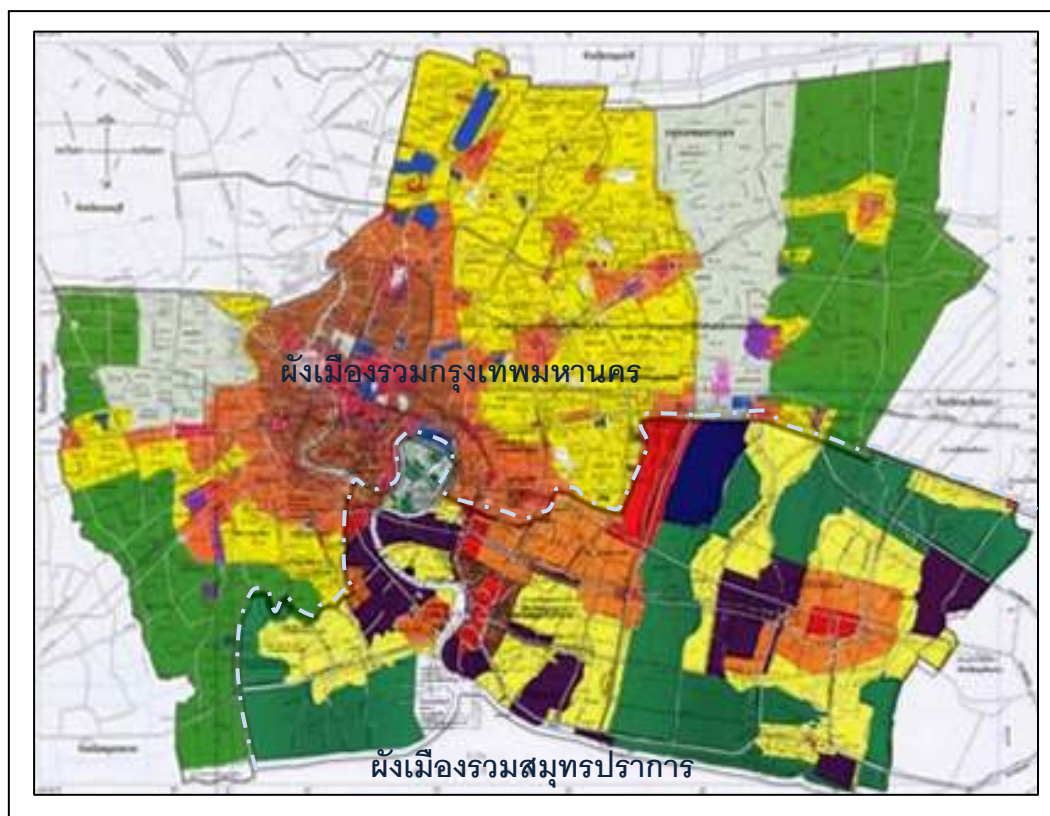

ที่มา: สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร, 2549.

4.2.3 ความแตกต่างของผังเมืองรวม

จากที่กล่าวมาข้างต้นถึงสภาพผังเมืองระหว่างกรุงเทพ ฯ และจังหวัดสมุทรปราการ แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างกันในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นความชัดเจนของผังเมือง มาตรการในการควบคุมภายในผังเมือง รวมถึงหน่วยงานที่รับผิดชอบความแตกต่างที่เกิดขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อพื้นที่ต่อเนื่องระหว่างกรุงเทพ ฯ และ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษาอย่างแนบนอน จึงได้แสดงภาพเปรียบเทียบระหว่างแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินระหว่างผังเมืองรวมกรุงเทพ ฯ และผังเมืองรวมสมุทรปราการดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4.13
 แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินผังเมืองรวม
 เปรียบเทียบระหว่างกรุงเทพ ฯ พ.ศ. 2549 ผังเมืองรวมสมุทรปราการ พ.ศ. 2544

ที่มา: สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร, 2549. และ กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2552.